

Plan wynikowy do podręcznika *Świat w słowach i obrazach*, kl. I

Kryteria szczegółowe

ROZDZIAŁ I *POCZĄTKI ŚWIATA, POCZĄTKI SŁOWA*

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
<i>Księga o poznaniu stworzenia Re i obaleniu Apopa</i> <i>Enuma elisz</i> Owidiusz <i>Przemiany</i> Hezjod <i>Teogonia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje poznane teksty jako mity, • określa tematykę poznanych fragmentów, • porządkuje w formie planu kolejność następowania zjawisk w wybranej wersji mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia w punktach cechy mitu, • omawia motyw stworzenia, • porządkuje w formie planu kolejność następowania zjawisk we wszystkich wersjach mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego poznane teksty zaliczane są do mitu jako gatunku, • wstępnie porównuje elementy świata przedstawionego poznanych fragmentów, • porządkuje w formie streszczenia kolejność następowania zjawisk we wszystkich wersjach mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>mit pierwotny</i>, • omawia podobieństwa i różnice w prezentowaniu elementów świata przedstawionego poznanych fragmentów, • odczytuje znaczenia symboliczne w poznanych wersjach starożytnych mitów
Stary Testament <i>Historia początków świata i ludzkości</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę tekstu, • klasyfikuje poznany tekst jako fragment <i>Biblii</i>, • wymienia elementy stworzenia świata w kolejności przedstawionej we fragmencie, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwo tematyczne tekstu z mitami ludów starożytnych, • umiejscawia poznany tekst w odpowiedniej części <i>Biblii</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i nazywa motywy, • wie, że Biblia jest źródłem różnych gatunków literackich, • omawia kolejne elementy stwarzanego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje motywy z różnych wersji tekstów o stworzeniu świata, • wymienia cechy charakterystyczne dla tekstów biblijnych, • odczytuje z tekstu

		<ul style="list-style-type: none"> • nazywa uczucia, towarzyszące Bogu podczas aktu stwarzania świata, 	świata,	sposób wartościowania stwarzanego świata, przedstawia go
<p>Stary Testament <i>Pierwotny stan szczęścia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i ogólnie omawia elementy świata przedstawionego, • rozumie raj jako synonim szczęścia, • dobiera reprodukcję odpowiadającą opisowi biblijnego Edenu, • układa krótki opis drzewa życia lub drzewa poznania dobra i zła 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty przy omawianiu elementów świata przedstawionego, • wyjaśnia ogólne znaczenie motywu raju, • krótko uzasadnia dobór reprodukcji odpowiadającej opisowi biblijnego Edenu, • układa opis wybranego elementu przestrzeni raju 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i omawia zadania, jakie Bóg postawił człowiekowi, • nazywa wartości związane z motywem raju, • wskazuje podstawowe środki, kreujące malarską wizję Edenu, • układa opis miejsca (raj) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczny sens zadań, jakie Bóg postawił człowiekowi, • omawia motyw Edenu w kulturze, • omawia środki języka malarskiego, kreujące plastyczną wizję Edenu, • układa rozwinięty opis miejsca, stosuje bogate słownictwo opisowe
<p>Michał Anioł <i>Stworzenie Adama</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z podstawowymi informacjami na temat autora i dzieła, • wymienia elementy przedstawione na obrazie, • nazywa uczucia postaci przedstawionych na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje na temat autora i dzieła, • omawia wybrane elementy przedstawione na obrazie, • wyjaśnia sens obrazu korzystając z informacji w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że dzieło jest freskiem; wyjaśnia, na czym polega technika fresku, • omawia malarski sposób przedstawienia elementów na obrazie, • wyjaśnia symboliczne znaczenie wybranych elementów obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podobieństwa i różnice dotyczące rodowodu człowieka przedstawionego w malarstwie i literaturze, • określa zasady kompozycji dzieła, • wyjaśnia symbolikę dzieła odwołując się do <i>Biblii</i>
<p>Nowy Testament <i>Przypowieść o siewcy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i porządkuje elementy świata przedstawionego, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego, • odtwarza cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje dosłowne i przenośne znaczenie elementów świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i komentuje symboliczny sens utworu, • zestawia tekst z innymi

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że tekst jest przypowieścią, • wskazuje w tekście przykłady przenośni, • układa krótki tekst wyjaśniający znaczenie przypowieści 	<p>przypowieści jako gatunku literackiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście przykład symbolu, alegorii i przenośni, • układa tekst wyjaśniający współczesnym językiem sens przypowieści 	<p>przedstawionego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego utwór jest przypowieścią, • wyjaśnia na przykładach z tekstu czym jest symbol, alegoria, przenośnia, • układa tekst z wykorzystaniem motywów symbolicznych 	<p>utworami, będącymi przypowieściami, uogólnia ich etyczne przesłanie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • komentuje znaczenia wynikające z symboli, alegorii i przenośni obecnych w tekście, • układa opowieść z celowym wykorzystaniem motywów symbolicznych, alegorycznych
<p>Jan Parandowski <i>Dzieje Tezeusza</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przebieg wydarzeń, • wymienia i krótko prezentuje bohaterów, • wie, że tekst jest mitem, • odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości, • podaje przykłady frazeologizmów, wywodzących się z mitologii, • układa napis na pomniku Tezeusza 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza i komentuje przebieg wydarzeń, • wymienia dokonania głównego bohatera, jego zasługi i winy, • wyjaśnia, czym jest mit i mitologia, • wyjaśnia, czym jest prawda historyczna, fikcja, fantastyka, • wyjaśnia znaczenia frazeologizmów wywodzących się z mitologii, • układa opowiadanie odtwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia i przedstawia wydarzenia decydujące o biegu akcji, • ocenia dokonania bohaterów, • wyjaśnia, dlaczego utwór reprezentuje mit jako gatunek literacki, • korzysta z tekstów źródłowych związanych z utworem, • wykorzystuje frazeologizmy wywodzące się z mitologii w swoich wypowiedziach, • układa opowiadanie twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wydarzenia, którym można przypisać znaczenia przenośne, wyjaśnia te znaczenia, • ocenia postępowanie bohaterów, uzasadnia swą ocenę, • odwołując się do tekstu wyjaśnia sens mitów, • wykorzystuje teksty źródłowe do interpretowania mitu, • odnajduje ważne kulturowe motywy we frazeologizmach wywodzących się z mitów, wykorzystuje je celowo w wypowiedziach, • układa opowiadanie twórcze, stosuje narrację

				pierwszoosobową
Zygmunt Kubiak <i>U źródeł mitów greckich</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu wskazane informacje, • wie, że tekst należy do literatury popularnonaukowej 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje z tekstu, zapisuje w punktach dzieje Grecji i jej kultury, • wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury popularnonaukowej 	<ul style="list-style-type: none"> • selekcjonuje i porządkuje informacje z tekstu, • rozpoznaje w tekście popularnonaukowym fragmenty o charakterze poetyckim 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera i uogólnia informacje z tekstu, • na podstawie tekstu Z. Kubiaka przedstawia specyfikę, cel i język utworów popularnonaukowych
<i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty)	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące historycznego tła przedstawianych wydarzeń, • nazywa cechy bohatera, • wie, że tekst należy do eposu rycerskiego jako gatunku, • układa tekst napisu na grobie Rolanda 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe informacje historyczne związane z tłem wydarzeń, • ocenia postawę bohatera, łączy ją z ideałem rycerza, • wymienia podstawowe cechy eposu rycerskiego, • sporządza kodeks rycerski 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia fakty historyczne od fikcji literackiej, • nazywa wartości ważne dla bohatera, cytuje odpowiednie fragmenty tekstu, • wyjaśnia, czym cechuje się epos rycerski jako gatunek literacki, • układa sprawozdanie z wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia relację o zdarzeniach od komentarza, • wyczerpująco przedstawia ideał średniowiecznego rycerza, • łączy epos rycerski i ideał rycerza z różnymi tekstami kultury, • w dowolnej formie układa tekst związany tematycznie z ideałem rycerza
<i>Wszystko było poezją, czyli u źródeł epiki i liryki</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem, wybiera wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje z osi czasu, łączy je z przeczytanym tekstem 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu przedstawia początki piśmiennictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu wyjaśnia, w jakim celu ludzkość zaczęła tworzyć literaturę

ROZDZIAŁ II W KRÓLESTWIE NARRATORA

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Ignacy Krasicki <i>Bajki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza treść wybranej bajki, • wymienia bohaterów bajek, wstępnie ich charakteryzuje, • wie, że postacie mają charakter alegoryczny, • wskazuje morał w tekście, • dostrzega narratora w utworach, • klasyfikuje utwory jako bajki, • bierze udział w inscenizacji bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada treść bajek, • nazywa wady i zalety bohaterów, • wyjaśnia, czym jest alegoria, • wyjaśnia morał tekstu, • omawia stosunek narratora do postaci, • odtwarza cechy bajki jako gatunku literackiego, • bierze aktywny udział w inscenizacji bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija fabułę bajek, • porównuje bohaterów, • wyjaśnia znaczenie alegorii, • wyjaśnia jaki jest i z czego wynika morał utworów, • ocenia stosunek narratora do postaci, • uzasadnia, dlaczego utwory należą do bajek, • dokonuje adaptacji scenicznej bajki 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija fabułę bajek zachowując intencję tekstu, • komentuje sposób przedstawienia bohaterów, • wyjaśnia i komentuje znaczenie alegorii, • uogólnia morały zawarte w bajkach, • wyjaśnia, czemu służy wykorzystanie elementów epickich, • wyjaśnia różnice między bajką i baśnią jako gatunkiem, • dokonuje adaptacji scenicznej bajki, proponuje rozwiązania inscenizacyjne, uzasadnia je
Adam Mickiewicz <i>Zajac i żaba</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza treść bajek, • klasyfikuje utwory jako 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada treść bajek, • wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek tytułów z treścią utworów, 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia treść bajek Krasickiego i

<i>Żona uparta</i>	bajki, <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje morały zawarte w bajkach, • wskazuje neologizmy 	utwory reprezentują bajkę jako gatunek, <ul style="list-style-type: none"> • komentuje morały zawarte w bajkach, • wyjaśnia znaczenie neologizmów 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza z utworów przykłady cech reprezentatywnych dla bajki jako gatunku, • cytuje i komentuje sentencje, • wyjaśnia, na czym polega żart 	Mickiewicza, <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia przynależność bajki do określonej kategorii, • tworzy sentencje, • określa funkcję neologizmów w utworze,
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i> <i>Moje zdanie jest takie, czyli warsztat dyskutanta</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa elementy świata przedstawionego, • krótko przedstawia scenerię zdarzeń, • dostrzega problem winy i kary, • wskazuje fragmenty, w których ujawnia się narrator, • wie, że utwór jest balladą, • stara się brać udział w dyskusji, zna zasady dyskusowania 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia elementy świata przedstawionego, • opisuje scenerię zdarzeń, • nazywa uczucia i postawy bohaterów, • wypowiada się na temat wiedzy narratora o bohaterach, • odtwarza cechu ballady, • bierze udział w dyskusji, formułuje tezę, którą prezentuje w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sposób prezentacji składników świata przedstawionego, • określa nastrój, wywoływany przez scenerię zdarzeń, • ocenia postawy bohaterów, • wypowiada się na temat postawy narratora wobec bohaterów, • wyjaśnia, czym cechuje się ballada jako gatunek literacki, • bierze czynny udział w dyskusji, przedstawia argumenty, którymi popiera swoją tezę 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób prezentacji świata przedstawionego, • łączy scenerię i nastrój z balladą jako gatunkiem, • wyjaśnia motyw winy i kary, łączy go z postawami bohaterów, • wskazuje epickie elementy utworu, komentuje sposób ich funkcjonowania w tekście, • wyjaśnia, na czym polega synkretyzm ballady jako gatunku, • bierze czynny udział w dyskusji, nawiązuje do wypowiedzi innych dyskutantów
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i> <i>Sztuka opowiadania, czyli</i>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych, • odróżnia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoje wrażenia czytelnicze, uzasadnia je 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje fragmenty, które uważa za szczególnie interesujące, komentuje je, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża swoją opinię o utworze, • wyjaśnia konstrukcję

<p><i>co zrobić, by inni nas słuchali</i></p>	<p>realistyczne i nierealistyczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> • odtwarza podstawowe wydarzenia utworu, • wie, czym jest fabuła, • przedstawia głównego bohatera utworu, • cytuje fragmenty zawierające opinię narratora o bohaterze, • układa tekst życzeń świątecznych, • tworzy opowiadanie z zachowaniem podstawowych części kompozycyjnych 	<p>przywołaniami z tekstu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia związek elementów realistycznych i nierealistycznych, • porządkuje najważniejsze wydarzenia utworu, • wyjaśnia, czym jest fabuła, • wstępnie charakteryzuje głównego bohatera utworu, • odtwarza opinię narratora o bohaterze, • układa tekst życzeń świątecznych, przestrzega wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi, • tworzy opowiadanie, wprowadza elementy opisu • 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy, którym można przypisać charakter symboliczny, • wyodrębnia i porządkuje wydarzenia tworzące akcję utworu, • wyjaśnia, czym jest akcja utworu, • omawia problematykę moralną utworu, wynikającą z charakterystyki głównego bohatera, • określa rolę narratora w utworze, • układa charakterystykę bohatera, • tworzy opowiadanie, dobiera celowo rodzaj narracji 	<p>świata przedstawionego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest akcja, a czym fabuła utworu, • omawia sposób komponowania wydarzeń w utworze, • wyjaśnia nawiązania do <i>Biblii</i>, uogólnia problematykę moralną utworu, • komentuje rolę narratora w utworze, • układa charakterystykę, uwzględniającą dynamiczny charakter głównego bohatera, • tworzy opowiadanie z elementami opisu i wielością narracji
---	--	---	--	---

<p>Bolesław Prus <i>W górach</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce wydarzeń, • rozróżnia bohatera głównego i postacie drugoplanowe, • cytuje fragmenty tekstu, będące opisem wrażeń i przeżyć, • dostrzega podwójność narracji, • wie, że utwór jest nowelą 	<ul style="list-style-type: none"> • układa plan wydarzeń w formie punktów, • zbiera informacje o bohaterach, wstępnie ich charakteryzuje, • nazywa emocje i uczucia bohaterów, • określa rodzaj narracji i typ narratora, • odtwarza cechy noweli jako gatunku literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg akcji na wykresie, • opowiada o przemianie jednego z bohaterów, • łączy emocje bohaterów z biegiem akcji, • opisuje rysunek obrazujący narrację w utworze, • wyjaśnia, dlaczego utwór jest nowelą 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sposób konstrukcji akcji w utworze, • tworzy portrety psychologiczne bohaterów, • wyjaśnia zależność między czasem a napięciem emocjonalnym bohaterów, • określa relacje narratora ze światem przedstawionym, • na przykładzie tekstu omawia cechy noweli jako gatunku epickiego
<p>Henryk Sienkiewicz <i>Ogniem i mieczem</i> (fragmenty) <i>Jeśli chodzi o mnie –</i> <i>opinia i jej uzasadnienie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa elementy świata przedstawionego, • przedstawia postępowanie bohaterów, • cytuje fragmenty, prezentujące bohaterów, • wymienia wartości podstawowe dla etyki rycerskiej, • odróżnia język literacki od naukowego, • wie, że fragment pochodzi z powieści historycznej, • formułuje wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje dotyczące elementów świata przedstawionego, • komentuje postępowanie bohaterów, • wykorzystuje cytaty z tekstu w swojej wypowiedzi, • omawia wartości podstawowe dla etyki rycerskiej odnosząc je do bohaterów utworu, • wie, na czym polega różnica między językami literackim i naukowym, 	<ul style="list-style-type: none"> • notuje w punktach wydarzenia tworzące fabułę • omawia motywy działania bohaterów, • wykorzystuje cytaty z tekstu do uzasadniania własnej opinii, • zapisuje w punktach dekalog rycerski, • wyjaśnia, czym charakteryzuje się język literacki, a czym naukowy, • podaje cechy powieści historycznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związki między wydarzeniami, • ocenia postępowanie bohaterów, uwzględnia w ocenie motywy ich postępowania, • funkcjonalnie wykorzystuje we własnej wypowiedzi cytaty z tekstu, • przedstawia ideał osobowościowy rycerza, • relacjonuje wydarzenia językiem naukowym, • wyjaśnia różnice

	we własnym imieniu	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia powieść historyczną od innych rodzajów powieści, • wyraża własne zdanie uzasadniając je 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca podane sformułowania tak, by zaznaczyć fakt wypowiedzianego w własnym imieniu 	między powieścią historyczną a naukową pracą historyczną <ul style="list-style-type: none"> • wyraża własną opinię na dany temat, uzasadnia ją celowo dobranymi argumentami
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Książę</i>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wydarzeń prawdopodobnych i baśniowych, • określa czas i miejsce wydarzeń, • wymienia postacie, biorące udział w wydarzeniach, • przedstawia głównego bohatera, • omawia postawę życiową wybranego bohatera, • prezentuje narratora, • cytuje sentencje zawarte w utworze, • układa list w imieniu Małego Księcia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wskazane wydarzenia mają charakter prawdopodobny lub baśniowy, • wymienia etapy podróży głównego bohatera, umiejscawia je w czasie, • dzieli bohaterów na pierwszoplanowych i drugoplanowych, • charakteryzuje głównego bohatera, • porównuje postawy życiowe wybranych bohaterów, • określa rolę narratora, • wyjaśnia sens sentencji zawartych w utworze, • układa list w imieniu Małego Księcia, zawiera w nim fragmenty o charakterze opisowym 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związki między prawdopodobnymi i baśniowymi wydarzeniami utworu, • dostrzega motyw wędrówki, omawia jego funkcję w utworze, • porządkuje postacie utworu ze względu na ich znaczenie dla fabuły, • porównuje Małego Księcia sprzed wyprawy z tym, który decyduje się wrócić na swoją planetę, • ocenia postawy życiowe wybranych bohaterów, • charakteryzuje świat dorosłych, • rozwija sens wybranej sentencji w formie kilkudzaniowej wypowiedzi, • układa twórcze opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób konstrukcji świata przedstawionego, • wymienia utwory, w których pojawia się motyw wędrówki, wyjaśnia, dlaczego jest to ważny motyw kulturowy, • rozpoznaje i alegoryczne znaczenia związane z postaciami utworu, • porównuje świat dorosłych i świat dzieci, • komentuje ludzkie postawy życiowe odwołując się do tekstu, • wyjaśnia sens wypowiedzi Lisa, • wyjaśnia, czym jest sentencja, komentuje sentencje zawarte w utworze, • układa twórcze

				opowiadanie z elementami opisu i dialogu
James Herriot <i>To nie powinno się zdarzyć</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia swoje wrażenia po przeczytaniu fragmentu, • wylicza cechy bohatera, • formułuje rady dla bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu uzasadniające jego wrażenia po przeczytaniu fragmentu, • nazywa uczucia bohatera, • celowo używa funkcjonalnych środków językowych przy formułowaniu rad dla bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza argumenty uzasadniające jego wrażenia po przeczytaniu tekstu, • określa motywy postępowania bohatera, • układa wstęp do opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty zachęcające do przeczytania całej powieści, wykorzystuje terminologię związaną z utworami epickimi, • ocenia bohatera i motywy jego postępowania, • układa dalszy ciąg zdarzeń w samodzielnie wybranej formie
Sławomir Mrozek <i>Śpiąca królewna</i>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że utwór nawiązuje do konkretnej baśni, • określa elementy świata przedstawionego, • wyjaśnia, czym jest epilog 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina treść baśni, która stała się inspiracją , • dzieli wydarzenia na oczekiwane i nieoczekiwane, • układa epilog 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwór z pierwowzorem w zakresie dokonanych zmian, • wyjaśnia, na czym polega deformacja gatunku, • układa epilog, stara się uzyskać efekt zaskoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest konwencja literacka, • wyjaśnia, czemu służy deformacja gatunku, • układa epilog zachowując konwencję tekstu
Sławomir Mrozek <i>Artysta</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia bohaterów utworu, rozpoznaje uosobienie, • opowiada o wydarzeniach, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na podobieństwo postaci z bohaterami bajek, • opowiada o wydarzeniach z punktu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego utwór nie jest bajką, • ustala, jak postrzegane były wydarzenia przez poszczególne postacie, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia konwencję utworu, • przedstawia różne punkty widzenia na przebieg i skutek

	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera ilustrację do tekstu • rozwija treść ogłoszenia zawartego w opowiadaniu 	<p>widzenia jednego z bohaterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia związki wybranej ilustracji z tekstem, • układa ogłoszenie związane z treścią utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera ilustrację do tekstu, uzasadnia swój wybór, • formułuje pouczenia dla bohatera 	<p>wydarzeń,</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jak wyglądałaby stworzona przez niego ilustracja do tekstu, uzasadnia swój projekt, • układa dalszą część rozmowy bohaterów
<p><i>Z naszego świata w świat epiki, czyli pomysł na przebój czytelniczy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia <i>wątek</i>, <i>świat przedstawiony</i>, <i>fikcja</i>, • proponuje ciąg wydarzeń projektowanego tekstu epickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wszystkie pojęcia związane z epiką zawarte w tekście, • przedstawia propozycje podstawowych składników świata przedstawionego w projektowanym tekście epickim 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu informacje dotyczące cech utworu epickiego, • przygotowuje wstępny projekt tekstu epickiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zawarte w tekście informacje związane z utworem epickim, • przygotowuje całościowy projekt tekstu epickiego

ROZDZIAŁ III W GŁĘB MYŚLI I UCZUĆ

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZENI				
<i>Liryczne wtajemniczenie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem, zaznacza niejasne fragmenty tekstu, • podaje różnice między liryką a epiką 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje pytania dotyczące tekstu, • wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z liryką 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje zawarte w tekście, • omawia cechy utworów należących do liryki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przytaczane w tekście utwory poetyckie z punktu widzenia podejmowanego przez tekst tematu, • omawia różne odmiany liryki, podaje ich charakterystyczne cechy
Jan Kochanowski <i>Fraszki</i>	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje poznane utwory jako fraszki, • określa tematy fraszek, • podaje informacje na temat podmiotu lirycznego, • układa hasła zawierające myśli wyrażone w poszczególnych fraszkach 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego, • odczytuje myśli zawarte we fraszkach, • wskazuje i omawia adresata utworów, • układa tekst reklamy w oparciu o myśli zawarte we fraszkach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia rodzaje fraszek, • uzasadnia słuszność lub fałsz myśli zawartych we fraszkach, • omawia relacje między nadawcą i odbiorcą fraszek, • układa artykuł hasłowy związany z zawartością treściową wybranych fraszek 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia fraszkę jako gatunek literacki, • odczytuje i interpretuje znaczenia wynikające z fraszek, • rozpoznaje elementy humoru, satyry, wyjaśnia ich funkcję w tekstach, • układa tekst wywiadu z poetą

<p>Ignacy Krasicki <i>Święta miłości kochanej ojczyzny</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje bezpośrednio zwroty do odbiorcy, • wskazuje sformułowania kojarzące się pozytywnie i negatywnie, • klasyfikuje utwór jako hymn, • rozpoznaje patriotyczny charakter utworu, • proponuje tytuł utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście apostrofę, wyjaśnia, czym jest apostrofa, • określa charakter słów skierowanych do adresata, • wyjaśnia, dlaczego utwór jest hymnem, • wyjaśnia, z czego wynika patriotyczny charakter utworu, • układa kilkuzdaniową wypowiedź na temat miłości do ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę apostrofy, • odtwarza pragnienia osoby wypowiadającej się w utworze, • podaje przykłady innych utworów reprezentujących hymn jako gatunek, wstępnie je porównuje, • omawia cechy utworu patriotycznego, • układa wypowiedź na temat miłości do ojczyzny z wykorzystaniem cytatów z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w którym imieniu wypowiada się podmiot liryczny, • omawia sposób uzyskania efektu zaskoczenia, • przedstawia kontekst historyczny utworu, • wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika uniwersalny charakter utworu, • układa wypowiedź na temat miłości do ojczyzny, przywołuje w niej teksty o charakterze patriotycznym
<p>Józef Wybicki <i>Pieśń Legionów Polskich we Włoszech</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o powstaniu i dalszych losach utworu, • wskazuje w tekście nawiązania historyczne, • nazywa uczucia wyrażone w utworze, • wymienia cechy hymnu, • wygłasza tekst z pamięci, • stara się brać udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza informacje o powstaniu i dalszych losach utworu, • wymienia postacie, wydarzenia historyczne o których jest mowa w tekście, • wyjaśnia rolę podmiotu zbiorowego, • wymienia sytuacje i okoliczności, w których hymn narodowy, śpiewany (grany) jest • recytuje utwór, 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat okoliczności powstania i losów utworu, • wyjaśnia, co łączy postaci wybitnych Polaków przywołanych w tekście, • charakteryzuje podmiot wypowiadający się w tekście, • wyjaśnia, czym jest hymn narodowy, • prezentuje głosową interpretację tekstu, • bierze czynny udział w 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę utworu, łączy tekst z wydarzeniami historycznymi, • tłumaczy sens porównania zawartego w tekście, • przedstawia i omawia idee zawarte w tekście, • wyjaśnia przyczyny popularności utworu w okresie, kiedy jego oficjalne wykonywanie było zabronione,

		<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział w dyskusji, wyraża własne stanowisko 	dyskusji, popiera swoje stanowisko odpowiednimi argumentami	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje głosową interpretację tekstu, stosuje celowe sposoby podkreślające wymowę utworu, • bierze aktywny udział w dyskusji, przedstawia argumenty, nawiązuje do wypowiedzi innych dyskutantów
Adam Mickiewicz <i>Do M***</i>	<ul style="list-style-type: none"> • łączy utwór z elementami biografii poety, • wie, że wypowiedź ma charakter monologu, • ustala fakty na temat osób, o których jest mowa w tekście, • dostrzega regularność budowy tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • zna konieczne do rozumienia utworu fakty z życia poety, • wyjaśnia, na czym polega monolog liryczny, • wyjaśnia, z jakiej perspektywy czasowej wypowiada się osoba mówiąca, • wskazuje źródła regularności wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i omawia związek utworu z biografią poety, • uzasadnia monologowy charakter wypowiedzi poetyckiej, • komentuje historię, wyłaniającą się z wiersza, • nazywa i omawia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biograficzny kontekst utworu, • omawia tematykę przedstawioną w monologu lirycznym, • omawia nastrój, nazywa i komentuje przedstawione stany emocjonalne, • omawia budowę utworu
Caspar David Friedrich <i>Kobieta w oknie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu wskazane informacje, • wymienia elementy przedstawione na obrazie, • opisuje kolorystykę obrazu, • krótko opisuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu istotne informacje, • określa relacje łączące poszczególne elementy obrazu, • wskazuje źródła światła na obrazie, • opisuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> • systematyzuje informacje z tekstu, • odczytuje znaczenia poszczególnych elementów obrazu, • omawia kompozycję obrazu, • opisuje obraz z 	<ul style="list-style-type: none"> • referuje informacje z tekstu, • formułuje znaczenia wynikające z całości dzieła, • omawia wszystkie znaczące dla dzieła środki języka

			wykorzystaniem słownictwa związanego z językiem malarskim	malarskiego, • opisuje obraz stosując język poetycki
Cyprian Norwid <i>W Weronie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście elementy nawiązujące do dramatu Szekspira, • wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie, • wskazuje w tekście słowa-klucze 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina informacje związane z elementami nawiązującymi do dramatu Szekspira, • omawia zawartość obrazów poetyckich, • wyjaśnia, czym są słowa-klucze 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega w tekście dwie perspektywy czasowe, łączy z nimi odpowiednie elementy utworu, • wyjaśnia, w jaki sposób obrazy poetyckie łączą się ze sobą, • wyjaśnia znaczenie słów-kluczy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę nawiązań do dramatu Szekspira w utworze, • omawia sposób konstruowania wszystkich obrazów poetyckich utworu, • formułuje znaczenia wynikające ze skojarzeń wokół słów-kluczy
Cyprian Norwid <i>Burza [I]</i>	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje bohatera wiersza, • dostrzega motyw burzy jako ważny element utworu, • wskazuje w tekście apostrofę 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację, w jakiej znajduje się bohater utworu, • omawia sposób wykorzystania motywu burzy, • wyjaśnia pojęcie apostrofy 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o scenerii przedstawionej w utworze, • wyjaśnia znaczenie motywu burzy, • wyjaśnia znaczenie apostrofy 	<ul style="list-style-type: none"> • uogólnia informacje związane z bohaterem utworu i sytuacją liryczną, • interpretuje znaczenia wynikające z wykorzystania motywu burzy, • wyjaśnia znaczenie apostrofy w połączeniu z innymi środkami poetyckimi

<p>Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Wybór wierszy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa bohaterki wierszy, • cytuje fragmenty bezpośrednio nazywające uczucia, • wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza sytuacje, w jakich znajdują się bohaterki utworów, • nazywa uczucia przedstawiane w utworach, • określa rolę środków poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje bohaterki wierszy i sytuacje, w jakich się znajdują, • określa klimat emocjonalny tekstów, • wyjaśnia, z czego wynika poetyckość utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • układa wiersze w fabularną całość łącząc poszczególne utwory komentarzem, • wypowiada się na temat emocji i nastroju przedstawianych w utworach, • wyjaśnia i komentuje znaczenia budowane środkami poetyckimi
<p>Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wypisuje sformułowania mające charakter malarski, • odtwarza treść wyznania podmiotu lirycznego, • wie, na czym polega przerzutnia 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje motywy roślinne, • określa temat wyznania podmiotu lirycznego, • wskazuje przerzutnie w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związki między nastrojem osoby mówiącej a motywami przyrody, • na podstawie wyznania podmiotu lirycznego tworzy jego portret psychologiczny, • omawia rolę przerzutni w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenia wykorzystanych motywów, • wyjaśnia sens wyznania podmiotu lirycznego, • przedstawia i omawia cechy budowy tekstu, łączy je ze znaczeniami utworu
<p>Kazimierz Wierzyński <i>100 metrów</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa dosłowną tematykę wiersza, • określa osobę mówiącą, identyfikuje ją z bohaterem lirycznym, • wskazuje elementy prezentujące przestrzeń, • wskazuje czasowniki nazywające ruch 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia elementy tekstu, na podstawie których można określić dosłowną tematykę utworu, • przedstawia bohatera i sytuację, w jakiej się znajduje, • nazywa środki 	<ul style="list-style-type: none"> • określa przerośniętą tematykę wiersza, • wskazuje i nazywa środki poetyckie, za pomocą których przedstawiony jest bohater utworu, • omawia relacje między bohaterem a przestrzenią, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia elementy, sygnalizujące przerośniętą tematykę utworu, • wyjaśnia znaczenia metafor, przedstawiających bohatera lirycznego, • wyjaśnia przerośnięte

		poetyckie, za pomocą których opisana została przestrzeń, <ul style="list-style-type: none"> określa sposoby dynamizacji wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa sposoby dynamizacji i rytmizacji utworu 	znaczenia walki człowieka z przestrzenią, <ul style="list-style-type: none"> omawia związek formy utworu ze znaczeniami, które przekazuje
Jan Twardowski <i>Wybór wierszy</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje myśli zawarte w utworach, rozpoznaje utwory jako fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje i zestawia myśli zawarte w utworach, przypomina cechy fraszki jako gatunku literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje i rozwija myśli zawarte w utworach, wyjaśnia, dlaczego teksty reprezentują fraszkę jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje myśli zawarte w tekstach, zestawia i porównuje teksty z fraszkami innych twórców
Zbigniew Herbert <i>Dwie krople</i>	<ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje na temat bohaterów wiersza i sytuacji, w jakiej się znajdują, rozpoznaje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, cytuje fragment, który uważa za najważniejszy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bohaterów utworu, rozpoznaje sytuację liryczną, omawia funkcję podstawowych środków języka poetyckiego, cytuje fragment, który uważa za najważniejszy, uzasadnia swój wybór 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie tekstu rozwija historię dwojga bohaterów, wskazuje anafory, wyjaśnia ich rolę w utworze, formułuje pytania dotyczące opowiedzianej w wierszu historii 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia metaforę tytułu w odniesieniu do bohaterów lirycznych i sytuacji, w jakiej się znajdują, charakteryzuje język utworu, prezentuje wypowiedź dotyczącą miłości jako tematu literackiego
Zbigniew Herbert <i>Pan od przyrody</i>	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje fragmenty ujawniające osobę mówiącą, prezentuje bohatera utworu, wskazuje przenośnie, układa tekst notatki do 	<ul style="list-style-type: none"> podaje informacje na temat osoby mówiącej, odtwarza losy bohatera utworu, wyjaśnia znaczenie przenośni, układa stronę kroniki 	<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę wypowiedzi osoby mówiącej, omawia relację łączącą podmiot liryczny z bohaterem, wyjaśnia znaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposób wypowiedzi podmiotu lirycznego, nazywa i omawia związki emocjonalne między podmiotem lirycznym i bohaterem

	kroniki szkolnej	szkolnej	wynikające z użytych środków poetyckich, <ul style="list-style-type: none"> • układa monolog skierowany do bohatera wiersza 	utworu, <ul style="list-style-type: none"> • omawia język poetycki utworu i wynikające z niego znaczenia, • układa monolog skierowany do bohatera wiersza, stosuje zwroty i słownictwo ujawniające emocje
Wisława Szymborska <i>Niektórzy lubią poezję</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia osobę mówiącą od autora, • określa temat wypowiedzi podmiotu lirycznego, • odczytuje z właściwego słownika znaczenie słowa <i>poezja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co odróżnia osobę mówiącą od autora, • wskazuje i omawia cytaty, uzasadniające sformułowanie tematu wypowiedzi podmiotu lirycznego, • na podstawie definicji słownikowej odtwarza znaczenia słowa <i>poezja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia osobę mówiącą w wierszu, • charakteryzuje styl wypowiedzi podmiotu lirycznego, • samodzielnie wyjaśnia znaczenie słowa <i>poezja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, • wskazuje i omawia znaczenia wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego, • wyjaśnia, czym jest <i>poezja</i>
Wisława Szymborska <i>Pochwała złego o sobie mniemania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słowa <i>sumienie</i>, • wstępnie określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych ze słowem <i>sumienie</i>, • określa najważniejszą myśl utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens tytułu, • odpowiada na pytania <i>dlaczego</i> w odniesieniu do poszczególnych wersów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega paradoks zawarty w tytule, • formułuje własny komentarz do tekstu rozwijając jego główne myśli
Halina Poświatowska <i>Jestem Julią</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy tekstu odwołujące się do dramatu Szekspira, • formułuje pytania nasuwające podczas poznawania utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób wiersz nawiązuje do dramatu Szekspira, • formułuje hipotezy, będące próbą odpowiedzi na pytania, 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o dramacie Szekspira do interpretacji utworu, • odpowiada na pytania nasuwające się podczas poznawania utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własny komentarz do wiersza wykorzystując wiedzę o dramacie Szekspira, • wyjaśnia znaczenia wynikające z metaforyki

	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa uczucia, przeżycia osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia obrazy poetyckie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób konstruowania obrazów poetyckich 	<p>wiersza,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens obrazów poetyckich
Halina Poświatowska *** (zawsze kiedy chcę żyć krzyczę)	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia osobę mówiącą z autorką, • nazywa przeżycia i uczucia osoby mówiącej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego można zestawić osobę mówiącą z autorką, • wymienia wartości cenione przez osobę mówiącą 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wiersz można traktować jako poetycką biografie, • omawia i komentuje wartości uznawane przez osobę mówiącą za ważne 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje kontekst biograficzny do interpretacji tekstu, • wyjaśnia, w jaki sposób język utworu eksponuje świat wartości
Adam Zagajewski <i>Szybki wiersz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • słucha nagrania chorału gregoriańskiego, określa jego nastrój, • określa sytuację liryczną, w jakiej znajduje się osoba mówiąca, • wskazuje zaskakujące połączenia słowne, • określa dosłowną tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie odpowiednich źródeł wyjaśnia, czym jest chorał gregoriański, • określa stany emocjonalne osoby mówiącej, • wyjaśnia znaczenia, wynikające z zaskakujących połączeń słownych, • określa problem wiersza, rozwijając podana propozycję 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia typowe cechy chorału gregoriańskiego, • omawia podwójną perspektywę czasową sytuacji lirycznej, • zadaje pytania, prowokowane przez tekst wiersza, • samodzielnie określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia chorał gregoriański jako utwór muzyczny, kojarzy go z czasami średniowiecza, • omawia podwójną perspektywę czasową i przestrzenną z punktu widzenia osoby mówiącej, • porównuje tytułowy <i>szybki wiersz</i> z chorałem, • komentuje i rozwija egzystencjalną problematykę wiersza
Adam Zagajewski <i>Wzgórze</i>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o świecie zobrazowanym w wierszu, • zestawia tekst z obrazem, wypowiada się na temat obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje językowe sposoby uzyskiwania efektów malarskich, • wskazuje podobieństwa między światem zaprezentowanym na obrazie i w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje językowe sposoby oddziaływania na zmysły, • porównuje świat zaprezentowany na obrazie i w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje sposób prezentowania świata w utworze, • porównuje środki artystycznego wyrazu wykorzystane przez malarza i poetę

ROZDZIAŁ IV ŚWIAT NA SCENIE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
<i>Od Tespisa do Szekspira, czyli dzieciństwo i młodość teatru i dramatu</i>	<ul style="list-style-type: none"> zna różne znaczenia słowa <i>teatr</i>, określa tematykę tekstu, odtwarza podstawowe informacje na temat teatru greckiego, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje różne znaczenia słowa <i>teatr</i>, odczytuje informacje z osi czasu, wyjaśnia znaczenie słownictwa związanego z teatrem i początkami teatru, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne znaczenia słowa <i>teatr</i>, systematyzuje informacje z tekstu, opowiada o początkach teatru, używa odpowiedniego słownictwa, 	<ul style="list-style-type: none"> układa wypowiedź, której tematem są różne znaczenia słowa <i>teatr</i>, zbiera i prezentuje informacje z tekstu, przedstawia pochodzenie nazwy <i>dramat</i>, wyjaśnia różnice znaczeniowe między pojęciami <i>teatr</i> i <i>dramat</i>,
William Szekspir <i>Romeo i Julia</i>	<ul style="list-style-type: none"> odtwarza przebieg wydarzeń, przedstawia bohaterów, zna pojęcie <i>tragizm</i>, odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, zna przynajmniej jedną 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o zdarzeniu będącym zawiązaniem akcji, wstępnie charakteryzuje postacie, wyjaśnia pojęcie <i>tragizm</i>, wymienia cechy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia będące kolejnymi etapami akcji, charakteryzuje postacie tragiczne, przedstawia motywy ich postępowania, wyjaśnia, z czego wynika <i>tragizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób konstrukcji akcji w dramacie, ocenia postępowanie bohaterów, omawia koncepcję <i>tragizmu</i> w dramacie Szekspira,

	inscenizację lub adaptację filmową dramatu	dramatu jako rodzaju literackiego, <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o inscenizacji lub adaptacji filmowej dramatu 	bohaterów, <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy dramatu szekspirowskiego, • wypowiada się na temat inscenizacji lub adaptacji filmowej 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym, • zestawia i porównuje inscenizacje i adaptacje filmowe dramatu
<i>Dramat na scenie, czyli przedstawienie</i> <i>Warsztaty teatralne</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa wskazane informacje z tekstu, • łączy termin <i>inscenizacja</i> z reżyserem i przedstawieniem, • posługuje się słownictwem związanym z teatrem, • odróżnia tekst główny i tekst poboczny, • wymienia podstawowe znaki teatralne, • określa rolę głównych twórców przedstawienia teatralnego, • bierze udział w przygotowaniu przedstawienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa ważne informacje z tekstu, • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>inscenizacja</i>, • wyjaśnia znaczenie podstawowego słownictwa związanego z teatrem, • wyjaśnia różnice między tekstem głównym i tekstem pobocznym, • wymienia wszystkie znaki teatralne, • określa rolę wszystkich twórców przedstawienia teatralnego, • bierze czynny udział w przygotowaniu przedstawienia 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze informacje z tekstu, • wyjaśnia zależności między pojęciami <i>reżyseria</i> i <i>inscenizacja</i>, • zna słownictwo związane z teatrem, wyjaśnia jego znaczenie, • określa rolę tekstu głównego i tekstu pobocznego, • określa rolę poszczególnych znaków teatralnych, • wyjaśnia, na czym polega inscenizacja jako dzieło wielu twórców, • przygotowuje przedstawienie, wybiera tekst do inscenizacji, proponuje rozwiązania inscenizacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia informacje zawarte w tekście, • określa relacje między tekstem dramatu a jego inscenizacją, • posługuje się funkcjonalnie słownictwem związanym z teatrem, • dopisuje didaskalia, • wyjaśnia, na czym polega język teatru, • wyjaśnia, co to znaczy, że teatr jest sztuką wielotworzywową, • przygotowuje przedstawienie, proponuje rozwiązania inscenizacyjne dotyczące wszystkich jego elementów
Adam Mickiewicz <i>Dziady cz. II</i>	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce wydarzeń, • odróżnia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza przebieg wydarzeń, • zestawia elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • określa nastrój i atmosferę obrzędu, • przywołuje cytaty z tekstu, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje informacje na temat genezy utworu, • omawia konstrukcję

	<p>realistyczne od fantastycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje informacje na temat kolejnych postaci – duchów, • dostrzega motyw winy i kary, • wie, że utwór jest dramatem, • bierze udział w inscenizacji utworu 	<p>realistyczne i fantastyczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia bohaterów, • cytuje sentencje związane z motywem winy i kary, omawia je • wskazuje cechy dramatu w utworze, • bierze czynny udział w inscenizacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa relację między elementami realistycznymi i fantastycznymi, • omawia rolę Guślarza w świecie przedstawionym, • omawia sposób przedstawienia problemu winy i kary, • uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, • przygotowuje inscenizację utworu 	<p>świata przedstawionego w dramacie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję duchów, wyjaśnia motyw upiora, • wyjaśnia główną myśl dramatu, przedstawia problematykę utworu, • uzasadnia, że utwór jest dramatem romantycznym, • przygotowuje inscenizację utworu, przedstawia i uzasadnia propozycje inscenizacyjne
<i>Komedia, siostra tragedii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu wskazane informacje, • odróżnia komedię od tragedii na podstawie ich cech gatunkowych, • odróżnia różne rodzaje komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa z tekstu najważniejsze informacje, • wymienia cechy komedii, • nazywa rodzaje komizmu, 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza najważniejsze informacje z tekstu, • samodzielnie wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>komizm</i>, • wyjaśnia, na czym polegają różne rodzaje komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu formułuje wypowiedź związaną z podejmowanym przez tekst tematem, • wyjaśnia, na czym polega komizm jako kategoria estetyczna, • podaje i omawia przykłady różnego rodzaju komizmu ze znanych mu tekstów
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rekonstruuje przebieg wydarzeń, • wymienia i przedstawia bohaterów utworu, • opowiada o śmiesznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady wydarzeń odpowiadających kolejnym etapom akcji, • charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg akcji utworu, • dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów, 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje i ocenia sposób konstruowania akcji w utworze, • wyjaśnia, czym jest i na czym polega komedia

	<p>sytuacjach,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie słowa <i>intryga</i>, • rozpoznaje w tekście różne rodzaje komizmu, • proponuje gesty i ruch sceniczny dla wybranej postaci, • recytuje fragment tekstu 	<p>głównych bohaterów utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała intryga przedstawiona w utworze, • wskazuje przykłady komizmu, • proponuje sposób zachowania się na scenie wybranej postaci, • bezbłędnie recytuje fragment tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg intrygi, • na przykładach z tekstu omawia różne rodzaje komizmu, • proponuje sposób wypowiedziania kwestii przez wybraną postać utworu, • recytuje fragmenty interpretując je głosowo 	<p>charakterów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje tytuł dla omówienia i oceny sposobu prowadzenia intrygi, • analizuje sceny ze względu na zastosowany rodzaj komizmu, • proponuje sposób kreowania roli wybranej postaci, • recytuje fragmenty wydobywając komizm tekstu
<p>Aleksander Fredro <i>Autobiografia</i> <i>Treść w okamgnieniu – czyli o streszczeniu</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia tekst biograficzny od autobiografii, • wymienia wydarzenia historyczne przywołane w tekście, • cytuje zdanie relacjonujące moment zainteresowania się Fredry dramatem, • wybiera i porządkuje najważniejsze informacje, przedstawia je w formie streszczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między biografią a autobiografią, • opowiada o pobycie pisarza w Paryżu, • odczytuje fragment będący refleksją o współistnieniu dramatu i teatru, • skraca zdania, zastępuje wyrazy i zwroty szczegółowe wyrazami o znaczeniu ogólnym, wykorzystuje w streszczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego tekst jest autobiografią, • wypowiada się na temat edukacji dzieci w Galicji w XIX w., • odtwarza współczesnym językiem rozważania na temat powołania autora dramatycznego, • na podstawie tekstu Fredry formułuje zasady dobrego streszczenia, stosuje je w samodzielnie stworzonym streszczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest biografia a czym autobiografia, podaje przykłady tekstów, • wyjaśnia sens wyrażenia <i>szkoła świata</i>, • wyjaśnia, czy pisarz zrealizował swoje powołanie autora dramatycznego, • zapisuje fakty potrzebne do streszczenia wskazanego tekstu, tworzy streszczenie

<i>Wszystko jest teatrem?</i>	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje definicję teatru jako widowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • łączy rodzaj widowiska ze znakiem teatralnym i formą wyrazu artystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje i omawia przykłady zjawisk spoza teatru, które zawierają jego elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istotę opery, pantomimy i baletu, przedstawia ich specyfikę
-------------------------------	---	---	---	--

ROZDZIAŁ V ŚWIAT NA EKRANIE

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
Mirosław Przyłipiak <i>Przyjechał pociąg z kinem</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że twórcami kina byli bracia Lumiere, • układa notatkę prasową 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne fakty z historii powstania filmu, • układa notatkę prasową, zachowuje wszystkie wymogi tego rodzaju wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwiska twórców, związanych z powstaniem i rozwojem filmu, wymienia ich dokonania, • pisze artykuł prasowy 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o powstaniu i rozwoju filmu jako sztuki, • pisze artykuł prasowy, zachowuje wymogi tego rodzaju wypowiedzi
<i>Żywe obrazy zmieniają świat</i>	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia <i>kin</i>, <i>film</i>, <i>telewizja</i>, • odczytuje dane z osi czasu, • układa opowiadanie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wynalazki techniczne XX w. określane mianem rewolucji audiowizualnej, • analizuje repertuar kin z początku XX w., • układa opowiadanie twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia <i>kin</i>, <i>film</i>, <i>telewizja</i>, • komentuje zawartość repertuaru kin z początku XX w., • tworzy teksty reklamowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i omawia pojęcie <i>rewolucja audiowizualna</i>, • opowiada na podstawie repertuaru kin z początku XX w. o pragnieniach i zainteresowaniach ludzi tamtych czasów,

				<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia opinię z uzasadnieniem
<p>Jerzy Hoffman Fragment scenariusza <i>Ogniem i mieczem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje poznany tekst jako scenariusz filmowy, • wymienia informacje zawarte w scenariuszu filmowym, • wstępnie porównuje fragment scenariusza z literackim pierwowzorem, • porównuje fragment filmu z fragmentem scenariusza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>scenariusz filmowy</i>, • klasyfikuje informacje zawarte w scenariuszu filmowym, • wymienia różnice między fragmentem scenariusza a literackim pierwowzorem, • proponuje utwór będący dobrym materiałem na scenariusz filmowy, uzasadnia swoją propozycję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym cechuje się scenariusz filmowy, • zestawia scenariusz z tekstem epickim i dramatycznym, • omawia różnice między fragmentem scenariusza a literackim pierwowzorem, • wyjaśnia różnice między scenariuszem a jego realizacją filmową 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego poznany tekst jest fragmentem scenariusza filmowego, • wskazuje podobieństwa i różnice między scenariuszem a tekstem epickim i dramatem, • uzasadnia celowość różnic między fragmentem scenariusza a literackim pierwowzorem, • przekształca fragment powieści na scenariusz filmowy
<p>Roman Włodek <i>Ze stronicy na ekran, czyli o adaptacji filmowej</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>, stosuje je w wypowiedzi, • wie, że praca nad adaptacją filmową składa się z kilku etapów, • wymienia adaptacje filmowe powieści Sienkiewicza w kolejności chronologicznej, • rozróżnia pojęcia <i>scenariusz</i> i <i>scenopis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>, • wymienia etapy adaptacji filmowej, • wyjaśnia, dlaczego Hoffman ekranizował powieści Sienkiewicza w odwrotnej kolejności, • wyjaśnia, czym jest scenariusz a czym scenopis filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza przykłady różnych adaptacji filmowych, • przytacza we właściwej kolejności etapy adaptacji filmowej, • podaje przykłady „filmowości” literatury, • wyjaśnia, czym różni się scenopis od scenariusza filmowego 	<ul style="list-style-type: none"> • przytacza przykłady różnych adaptacji filmowych, wstępnie je ocenia, • omawia kolejne etapy adaptacji filmowej, • wyjaśnia, na czym polega „filmowość” literatury, • tworzy instrukcję dla filmowców używając fachowego słownictwa

<p><i>Filmowa sztuka opowiadania – jaka jest, jaka była, jaka będzie?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens określenia <i>ruchome obrazy</i>, • na podstawie tekstu uzupełnia podane zdania 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu opowiada o budowaniu filmowego świata, • cytuje zdanie będące poglądem autora na temat możliwości dokładnego opisanie filmowych środków wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia charakterystyczne cechy filmu animowanego • cytuje zdania wyrażające wątpliwości, niepewność autora 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega różnica w tworzeniu filmu tradycyjnego i komputerowego, • komentuje sposób prowadzenia autorskiego wywodu
<p><i>Nie samo podpatrywanie świata (o filmie dokumentalnym)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia film fabularny i dokumentalny, • formułuje swoją opinię o fotosach 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy filmu dokumentalnego, • uzasadnia swoją opinię 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie są różnice między filmem fabularnym i dokumentalnym, • proponuje listę tematów filmów dokumentalnych wraz z uzasadnieniem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kiedy film dokumentalny może być niewiarygodny, • przygotowuje fotoreportaż uzasadniając wybór zdjęć
<p><i>W cyfrowym świecie. Epoka wielkiej komunikacji</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia współczesne środki przekazywania informacji, • na podstawie zdjęć opowiada o zmianach komputerów w ciągu dziesięcioleci, • wylicza korzyści i zagrożenia płynące z internetu, • przedstawia pomysł wymarzonej gry komputerowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między transmisją a interakcją, • wyjaśnia pochodzenie niektórych terminów komputerowych, • pisze przestrogi dla korzystających z internetu, • przedstawia pomysł gry komputerowej, uzasadnia jej przydatność 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje współczesne środki przekazywania informacji, • podaje i omawia przykłady stosowania techniki cyfrowej, • pisze rady dla korzystających z internetu, • przedstawia projekt prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje i wstępnie ocenia współczesne środki przekazywania informacji, • uzasadnia twierdzenie, że internauta może być jednocześnie nadawcą i odbiorcą informacji, • na podstawie tekstu formułuje zasady posługiwania się współczesnymi mediami, • przygotowuje prezentację multimedialną

ROZDZIAŁ VI ŚWIAT NA SZPALTACH

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY	WYMAGANIA			
	KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
UCZEŃ				
<i>Najkrótsza historia prasy. Jak się rodziła, jaka jest, jak się zmieni?</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych związanych z prasą, rozdziela pojęcia <i>prasa</i>, <i>gazeta</i>, <i>czasopismo</i>, wymienia przyczyny pojawienia się poprzedniczki gazety w starożytnym Rzymie, nazywa teksty sąsiadujące z artykułem 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znane mu z czytelniczego doświadczenia gazety i czasopisma, krótko je prezentuje, wyjaśnia pojęcia <i>prasa</i>, <i>gazeta</i>, <i>czasopismo</i>, cytuje fragment streszczający przyczyny ponownego pojawienia się prasy w Europie, omawia jego treść, zna podstawowe terminy prasowe 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czego poszukuje w gazetach i czasopismach, wymienia rodzaje prasy ze względu na zainteresowania odbiorców, wyjaśnia, dlaczego wynalazki techniczne mogą zagrozić tradycyjnej prasie, wskazuje w gazecie kolumnę, szpaltę, rubrykę, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę prasy we współczesnym świecie, wymienia rodzaje prasy klasyfikując je według różnych kryteriów, wskazuje i omawia walory prasy, których nie mogą zastąpić najnowsze sposoby komunikowania się ludzi, charakteryzuje teksty sąsiadujące z artykułem
Stanisław Bortnowski <i>Być dziennikarzem</i>	<ul style="list-style-type: none"> cytuje fragment zawierający zwięzłą charakterystykę dziennikarza, nazywa cechy dobrego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cytowane fragmenty tekstu, tworzy portret dobrego dziennikarza 	<ul style="list-style-type: none"> cytuje zdanie będące reklamą zawodu dziennikarza, odróżnia wrodzone predyspozycje 	<ul style="list-style-type: none"> komentuje zawartość treściową i formę tekstu, posługuje się czynnie słownictwem związanym z dziennikarstwem

	dziennikarza		dziennikarza od wypracowanych umiejętności	
<i>W informacji i artykule nie zapomnij o tytule</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia jaką funkcję pełni tytuł, • zna pojęcia <i>nadtytuł</i>, <i>podtytuł</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy dobrego tytułu, • wyjaśnia pojęcia <i>nadtytuł</i>, <i>podtytuł</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje budowę tytułów, • przyporządkowuje tytuł do określonej kategorii, uzasadnia swoją decyzję 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia tytuły prasowe, uzasadnia ocenę, • nadaje tytuły zapowiadającym artykułom
<i>Informacja – chleb powszedni dziennikarza i artykuł pierwszej potrzeby</i>	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia tekst informacyjny od oceniającego, • porządkuje fakty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest manipulacja, • układa informację na podstawie uporządkowanych faktów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady manipulacji prasowej, • przekształca tekst informacji usuwając z niego niepotrzebne elementy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między obiektywną informacją a oceną, • układa wyczerpującą i dobrze skonstruowaną informację
<i>Od wzmianki do sprawozdania – sztuka informowania</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy podstawowych gatunków tekstów informacyjnych, • układa wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podstawowe gatunki tekstów informacyjnych, • układa wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie zachowując wszystkie cechy tych form 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia przykłady różnych tekstów informacyjnych, • układa notatkę, sylwetkę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne gatunki tekstów informacyjnych, • układa notatkę, sylwetkę zachowując wszystkie cechy tych form